

Katarzyna JAKUBOWSKA-KRAWCZYK

Uniwersytet Warszawski

University of Warsaw

ORCID 0000-0002-6281-7011

email: k.jakubowska@uw.edu.pl

Dyplomacja akademicka w działaniach Warszawskiej Ukrainistyki

**Academic diplomacy in the activities of Warsaw's Ukrainian
Studies Department**

W artykule na przykładzie projektów Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego przeanalizowano potencjał ośrodków ukrainistycznych do prowadzenia działań z zakresu dyplomacji akademickiej i kulturalnej. W obecnym momencie dziejowym wykorzystywanie *soft power* ośrodków uniwersyteckich może pomagać nie tylko reagować na bieżące problemy, łagodzić skutki tragedii, których doświadczają Ukraińcy, w tym przedstawiciele kultury i świata akademickiego, ale również wypracować konkretne rozwiązania, które w przyszłości pozwolą na zbudowanie opartego na rzetelnych badaniach programu popularyzacji dorobku ukraińskiej kultury i nauki. Przeanalizowano szereg podejmowanych w Katedrze Ukrainistyki UW działań w zakresie budowania ukraińskojęzycznej wspólnoty naukowej, prowadzenia dialogu międzynarodowego na kluczowe w obecnej sytuacji historycznej tematy, współpracy z otoczeniem społecznym, a także kształcenia absolwentów gotowych do pracy w rozmaitych instytucjach publicznych.

Kluczowe słowa: studia ukrainistyczne, dyplomacja akademicka, badania ukrainistyczne, dydaktyka uniwersytecka, Katedra Ukrainistyki, Uniwersytet Warszawski

Using the example of projects of the Department of Ukrainian Studies at the University of Warsaw, the article analyses the potential of Ukrainian centres for academic and cultural diplomacy. In the current historical moment, using the soft power of university centres may help not only to react to current problems and mitigate the consequences of tragedies experienced by Ukrainians, including representatives of culture and academia but also to work out specific solutions which will allow to build a programme based on reliable research for popularising the achievements of Ukrainian culture and science in the future. Several activities undertaken in the Department of Ukrainian Studies at the University of Warsaw have been presented, including building a scholarly community of Ukrainians, conducting an international dialogue on key issues in the current historical situation,

cooperation with the social environment, as well as training graduates who will be ready to work in various public institutions

Keywords: Ukrainian studies, academic diplomacy, academia, university teaching, Department of Ukrainian Studies, University of Warsaw

Warszawska ukrainistyka jest najstarszym ośrodkiem studiów ukrainistycznych w Polsce. Od 1953 roku, kiedy prof. Przemysław Zwoliński założył na Uniwersytecie Warszawskim Katedrę Filologii Ukraińskiej, jej pracownicy aktywnie prowadzą badania oraz działają na rzecz promocji literatury, kultury i języka ukraińskiego w Polsce i na świecie.

Trzeba przypomnieć również starsze tradycje studiów ukrainistycznych na UW i pracę na uczelni przed II wojną światową takich znakomitych naukowców i działaczy kultury jak prof. Iwan Ohijenko, prof. Myron Korduba czy prof. Romana Smal-Stocki¹. Spadkobiercami ich idei naukowych, ale także łączenia badań z działaniami na polu społeczno-kulturowym stali się późniejsi pracownicy Katedry Ukrainistyki². Już przez ponad 70 lat dokładają oni wielu wysiłków, aby budować rzetelny i oparty na solidnych badaniach naukowych dialog polsko-ukraiński.

Celem niniejszego artykułu nie jest jednak pisanie historii Katedry Ukrainistyki, ale rozważania nad wielowymiarowymi działaniami dyplomacji akademickiej. Mając siłę oddziaływania zarówno wewnątrz państwa, jak i poza jego granicami, zaliczana przez badaczy do dyplomacji wpływu, jest ona w przestrzeni Europy Środkowo-Wschodniej często niewystarczająco doceniana. W obecnej sytuacji szczególnie ważne jest, aby myśląc o ośrodkach ukrainistycznych nie pomijać ich roli *soft power*, która przy odpowiednim wsparciu mogłaby odegrać znaczącą rolę, przede wszystkim w kontekście celów długoterminowych.

Silne ośrodki studiów ukrainistycznych są więc ważne nie tylko dla Ukrainy, ale i dla państw, w których działają. Mogą się one stać ważnymi centrami dialogu pod warunkiem, że obie strony dostrzegą ich siłę i będą skłonne wspomóc ich działalność. Niestety w obecnej sytuacji wciąż jest to element często pomijany.

---

¹ W owym czasie w Warszawie funkcjonowały bowiem dwa ważne ośrodki ukraińskie: Seminarium Teologii Prawosławnej oraz Ukraiński Instytut Naukowy.

² Obecnie w Katedrze pracują 23 osoby: prof. dr hab. Irena Mytnik, prof. dr hab. Walentyna Sobol, dr hab. prof. ucz. Iryna Kononenko, dr hab. prof. ucz. Switłana Romaniuk, dr hab. Lidia Stefanowska, dr hab. Anna Antoniuk, dr Renata Botwina, dr Sebastian Delura, dr Katarzyna Jakubowska-Krawczyk, dr Anna Kizińska, dr Wioletta Mela-Cullen, dr Piotr Nagórka, dr Paulina Olechowska, dr Oksana Przybysz, dr Julia Roguska, dr Anna Szafernakier-Świrko, dr Marta Zambrzycka, mgr Marta Saniewska oraz mgr Mirosława Sosińska. Na stanowiskach profesorów i wykładowców wizytujących zatrudnieni są zaś prof. dr hab. Tetiana Grebeniuk, dr hab. Olena Haleta, dr hab. Bohdan Hud, dr Larysa Kolibaba. Aktywna praca naukowa prowadzona jest w ramach trzech Pracowni: Dziejów Polsko-Ukraińskich Stosunków Literackich, kierowana przez prof. W. Sobol, Językoznawstwa Kontrastynego na czele z prof. I. Kononenko oraz Badań nad Ukraińską Tożsamością założona przez dr K. Jakubowską-Krawczyk. Ponadto w Katedrze działa zespół badawczy Laboratorium Terminologii Kulturowej pod kierownictwem dr P. Nagórki.

Za przykład potencjału ośrodków ukrainistycznych w budowaniu sieci krajowej i międzynarodowej współpracy, a także promocji polskiej i ukraińskiej nauki posłużą mi badania prowadzone w ciągu ostatnich lat w Katedrze Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Zaznaczyć jednak trzeba, że tradycja tych badań sięga początków założenia Katedry i nieprzerwanie trwa od ponad siedmiu dekad³.

Ostatnie lata nie były dla ukrainistów łatwe: epidemia COVID-19, a potem niewyobrażalny dramat nasilenia działań zbrojnych. Wydarzenia te jednak tylko uwypukliły wagę uniwersytetów jako ośrodków dyplomacji akademickiej, od samego początku wpisującą w dyplomację kulturalną. Postulowana przez Josepha Nye'a Jr. miękka siła jest w obecnym momencie dziejowym niezwykle potrzebna nie tylko, aby reagować na bieżące problemy, łagodzić skutki tragedii, których doświadczają Ukraińcy, w tym przedstawiciele kultury i świata akademickiego, ale również wypracować konkretne rozwiązania, które w przyszłości pozwolą na zbudowanie opartego na rzetelnych badaniach programu popularyzacji dorobku ukraińskiej kultury i nauki. Uniwersytet Warszawski i Katedra Ukrainistyki działają aktywnie na tym polu.

Trzeba podkreślić zaangażowanie pracowników w budowanie międzynarodowej ukrainoznawczej wspólnoty naukowej. Ma to swój wyraz w projektach naukowych. Wśród międzydyscyplinarnych prowadzonych z zagranicznymi uniwersytetami wymienić można: *W kręgu języka, literatury i kultury*, realizowany we współpracy z Instytutem Filologii Uniwersytetu Przykarpackiego im. W. Stefanyka w Iwano-Frankiwsku (Ukraina), uczestnikami projektu ze strony KU są: dr K. Jakubowska-Krawczyk, dr hab. I. Kononenko prof. ucz., prof. dr hab. I. Mytnik, dr hab. S. Romaniuk prof. ucz., dr hab. L. Stefanowska; *Ukraine und ukrainische Identität in Europa* Fakultät fuer Sprach- und Literaturwissenschaften Department-Slavische Philologie, Ludwig-Maximilians-Universität München (2020-2021) zakończony wydaną na tymże uniwersytecie monografią zbiorową, uczestnik – dr Katarzyna Jakubowska-Krawczyk (2017); *Does Europe Understand Ukraine? Integration of Ukrainian Culture in the EU* w ramach sieci uniwersytetów CENTRAL (University of Warsaw, University of Vienna, Eötvös Loránd University, Budapest) (2023). Dr K. Jakubowska-Krawczyk (kierownik projektu), uczestnicy: dr hab. I. Kononenko prof. ucz., dr hab. S. Romaniuk prof. ucz.); *Kulturowa i językowa adaptacja ukraińskich uchodźców – zadania i wyzwania. Polska-Kanada*, realizowany wspólnie z Uniwersytetem Alberta (2024). Uczestniczki: dr K. Jakubowska-Krawczyk, dr hab. S. Romaniuk, prof. ucz., dr hab. M. Zambrzycka; *NAWA 4EU+ for Ukraine 2024* (udział w zadaniu „European Narratives and Identity: Ukraine – A New Perspective”) *Українська ідентичність у постколоніальних умовах: мова, література, культура* Projekt z Uniwersytetem Narodowym Akademia Kijowsko-Mohylańska (od r. 2020). Uczestniczki: dr hab. S. Romaniuk prof. ucz., dr K. Jakubowska-Krawczyk; *Polish-Ukrainian Humanitarian Landscape: reception: meaning and influences*, Wspólny

³ Przeczytać o tym można w I. Mytnik, *Jubileusz 65-lecia Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego*, „Studia Ucrainica Varsoviensia” 218(6) s. 17-28.

projekt z Uniwersytetem Donieckim im. W. Stusa w Winnicy (2022-2025). Uczestniczki: dr K. Jakubowska-Krawczyk, dr hab. M. Zambrzycka, dr hab. S. Romaniuk prof. ucz., dr A. Kizińska i in.

Razem z ukraińskimi ośrodkami naukowymi prowadzone są projekty z zakresu językoznawstwa, takie jak *Język i społeczeństwo: semantyka, syntaktyka i pragmatyka lingwistyczna*, projekt realizowany we współpracy z Katedrą Językoznawstwa Ogólnego Uniwersytetu im. I. Franki we Lwowie od 2015 r. Uczestnikami projektu ze strony polskiej są: dr O. Borys, dr M. Jeż, prof. dr hab. I. Mytnik i mgr M. Saniewska; od 2021 projekt realizowany we współpracy z Uniwersytetem Wrocławskim, współkierownik projektu – prof. dr hab. Irena Mytnik; *Techniki tłumaczeniowe stosowane w przekładzie terminów*, konkurs NCN Miniatura 2019, dr A. Kizińska; *Bilingual Future (Ukraine). Program promocji nauki j. angielskiego w przedszkolach i szkołach ukraińskich* (od 2022 r.), uczestnik – dr hab. S. Romaniuk prof. ucz.; *Polsko-wielojęzyczny słownik fałszywych przyjaciół tłumacza* (2020-2022), zakończony publikacją pod red. A. Karolczuk, I. Kononenko, M. B. Majewskiej – uczestnik dr hab. I. Kononenko prof. ucz.; *Spotkania onomastyczne. Badania onomastyki pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego* od 2021 r., kierownik projektu – prof. dr hab. I. Mytnik; *Historia kształtowania się systemu antroponimicznego stanu uprzywilejowanego na Ukrainie w XI-XVIII w.* (2023-2024), współpraca prof. dr hab. I. Mytnik z prof. S. Pakhomową z Uniwersytetu w Preszowie. Powadzone były także badania w ramach projektu *Dialog kultur: Ukraina – Polska*, realizowanego w 2014 r. przez dr hab. S. Romaniuk prof. ucz. we współpracy z Narodowym Uniwersytetem Lwowskim im. I. Franki oraz Ukraińskim Uniwersytetem Katolickim we Lwowie.

Literaturoznawcy i kulturoznawcy z Katedry Ukrainistyki współpracują również w ramach projektów: *Ukrainian Literature in Translation*, kierowany przez prof. M. Naydana z Uniwersytetu Stanu Pensylwania (Penn State), uczestnik – dr hab. L. Stefanowska (od 2010); *Volodymyr Derzhavyn and His Academic Legacy*, realizowany przez Canadian Institute of Ukrainian Studies, University of Alberta, Edmonton, Canada, kierownik projektu – dr hab. Lidia Stefanowska (od 2017 roku); *Strong Women of the Middle Ages and Images of the New Europe*, realizowany we współpracy z Institute of Slavic Studies of Ludwig Maximilians University (Munich, Germany); Institute of Philology of Petro Mohyla Black Sea National University (Mykolajiv, Ukraine), od 2019/2020, dr hab. S. Romaniuk prof. ucz. – kierownik projektu ze strony polskiej, uczestniczki: dr K. Jakubowska-Krawczyk, dr hab. M. Zambrzycka; *Spotkania onomastyczne. Badania onomastyki pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego* od 2021 r., kierownik projektu – prof. dr hab. I. Mytnik; *Literatura: tradycja i wyzwania współczesności*, realizowany przez Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Wrocławski i Uniwersytet Lwowski, dot. współpracy w zakresie nauki i dydaktyki, uczestnicy – dr hab. L. Stefanowska, dr P. Olechowska; *Literatura i kultura ukraińska w perspektywie antropologicznej* (2022-2026), uczestniczki: K. Jakubowska-Krawczyk, dr hab. O. Haleta; *Diariusz Filipa Orlika (1727-1732)* –

odczytanie z rękopisu i wydanie, prof. dr hab. V. Sobol, uczestnik – mgr Dawid Bzorek. W przeszłości również w *Visegrad Eastern Partnership Literary Award*, międzynarodowym projekcie Ekspertów Grupy Wyszehradzkiej (dr P. Olechowska, dr K. Jakubowska-Krawczyk).

Praca w Katedrze Ukrainistyki prowadzona jest także na podstawie umów międzyuniwersyteckich i zawartych w nich projektów takich jak „Ukraińska tożsamość w warunkach postkolonialnych: język, literatura, kultura” prowadzony razem z Ukraińskim Narodowym Uniwersytetem Akademia Kijowsko-Mohylańska, „Polsko-ukraińskie przestrzenie humanistyki: recepcja, znaczenia i wpływy” z Donieckim Narodowym Uniwersytetem im. Wasyla Stusa w Winnicy, „Ukraińska literatura i kultura w perspektywie antropologicznej” z Lwowskim Narodowym Uniwersytetem im. Iwana Franki. Ze wspomnianym uniwersytetem pracownicy Katedry realizują również projekt „Język w społeczeństwie: semantyka, syntaktyka, pragmatyka”.

Katedra pracuje także w ramach umowy o współpracy akademickiej Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego oraz Katedry Literatury Ukraińskiej i Katedry Języka Ukraińskiego Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego imienia Łesi Ukrainki. Katedra współpracuje również z Uniwersytetem Przykarpackim im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku. Najnowszym kształtującym się projektem jest Ukrainian Studies Network, inicjatywa stworzenia sieci współpracy pomiędzy ukrainistykami europejskimi. W zakresie projektów naukowych lub dydaktycznych Katedra Ukrainistyki współpracuje także z Uniwersytetem Alberta, Uniwersytetem Etvos Lorand w Budapeszcie, Uniwersytetem w Zagrzebiu, Ludwig-Maximilians-Universität w Monachium, Uniwersytetem Wiedeńskim, Uniwersytetem Preszowskim i in.

Dzięki różnym programom Uniwersytetu Warszawskiego w ostatnich latach w Katedrze Ukrainistyki pracowali wybitni uczeni z Ukrainy. W kolejności chronologicznej, w ramach Zintegrowanego programu działań na rzecz rozwoju Uniwersytetu Warszawskiego przez parę miesięcy zatrudnieni byli prof. Wasyl Kosiv (obecny rektor LNAM), prof. dr hab. Olena Haleta, dzięki programowi Solidarni z Ukrainą dr Larysa Kolibaba i dr Zinaida Kosycka. Staż finansowany przez NAWA odbyły również dwie doktorantki: Iryna Smarowoz oraz Olga Piskunova z Charkowskiego Uniwersytetu im. Karazina.

Budowaniu wspólnoty ukrainistycznej służą także konferencje. W kontekście ostatnich pięciu lat warto wspomnieć takie jak Międzynarodowe Konferencje Naukowe z cyklu „Język, kultura i społeczeństwo” czy coroczne konferencje „Filozofia bycia i przetrwania w ego-dokumentach pisarzy, malarzy i filmowców ukraińskich (od czasów Orlika do współczesnych)”, organizowane przez prof. Walentynę Sobol. Ponadto mówiąc o ostatnich 5 latach wspomnieć warto Międzynarodową konferencję naukową na 150-lecie urodzin Łesi Ukrainki organizowaną wspólnie z Wołyńskim Narodowym Uniwersytetem, konferencję „Станіслав Лем: до 100 - річчя від дня народження письменника” we współpracy z Donieckim Uniwersytetem im. Wasyla Stusa w Winnicy i Konsulatem generalnym RP w Winnicy, również konferencje takie jak: „Ukraińskie światy dzieciństwa i młodości” (2019); „Дитинство в часи кризи

XX-XXI ст. у літературі та культурі країн Центральної та Східної Європи” (2020); Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Motyw choroby w historii literatury i kultury posttotalitarnych państw Europy Środkowo-Wschodniej” (2020); „Сучасне сакральне мистецтво” (2021); Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Spotkania onomastyczne. Badania onomastyki pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego” (2021); Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Język, kultura i społeczeństwo” (2021); „XX Всеукраїнська (з міжнародною участю) ономастична конференція, присвячена 90-річчю від дня народження член-кореспондента НАНУ Василя Васильовича Німчука; Житомир (2023); Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Język, kultura i społeczeństwo”, Warszawa – Wrocław (2023); Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Spotkania onomastyczne. Badania onomastyki pogranicza polsko-ukraińskiego” (2024); Międzynarodowa konferencja „Сучасні соціокультурні трансформації: медіа, мова, комунікація” (2024); Międzynarodowa konferencja ku czci profesor Larysi Masenko „Філологія на захисті української національної ідентичності” (2022); Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Семантика мови і тексту” (2021); „Лінгвостилістика XXI століття: стан і перспективи”, Wołyński Uniwersytet im. Łesi Ukrainki, Łuck, Ukraina (2023); “Спільне і відмінне у філологічній картині світу слов’ян”, Przykarpacki Uniwersytet im. W. Stefanyka, Iwano-Frankiów (2023); Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Sztuka sakralna jako element ukraińskiego odrodzenia narodowego” razem z Lwowską Narodową Akademią Sztuk Pięknych (2023) i inne.

Tradycją Katedry Ukrainistyki są także coroczne Międzynarodowe Konferencje Naukowe Młodych Ukrainistów, nad którymi czuwały prof. Iryna Kononenko i dr Marta Zambrzycka, a obecnie ich organizacją zajmuje się dr Sebastian Delura. Ostatnie organizowane we współpracy z Uniwersytetami Ukraińskimi zatytułowane były „Ukraińska kultura ma moc”, „Культура на полі бою. Українська мова, література, мистецтво та медіа в умовах війни” czy „Культура конфлікту – конфлікт культур. Мова, література, мистецтво, медіа та війна в Україні”.

Wymieniłam tylko niektóre z konferencyjnych inicjatyw Katedry Ukrainistyki, a było ich w ostatnich latach dużo więcej.

Ważnym elementem działalności są organizowane wykłady gościnne. Nie będę wymieniać wszystkich, ale chciałabym wspomnieć o wykładach organizowanych w ramach takich cyklów jak: „Współczesne Badania Ukrainoznawcze” (prof. Maryana Shapoval, prof. Roksolana Kosiv, prof. Svitłana Kovpik, prof. Żanna Koloiz, dr Marta Kravchenko i in.) oraz „Współczesne badania. 30 lat niepodległości Ukrainy” (prof. Wasyl Ożogan, dr Olena Dotsenko, prof. Maryna Nawalna, dr Wiktor Jaruczycak, prof. Jarosław Krawczenko) czy cyklu wykładów organizowanych przez Ukrainian Studies Network (np. prof. Michael Naydan z Penn Univesrsity oraz dr Liudmyla Pidkuimukha z Justus Liebig University Giessen z wykładami na temat “Law on supporting the functioning of the Ukrainian language”). Gościli u nas również: prof. Aleksandra Hnatiuk, prof. Joanna Konieczna-Sałamatin, prof. Tomasz Stryjek i in.

Równie aktywnie prowadzona jest działalność międzyuczelniana w ramach seminariów zainicjowanych przez prof. dr hab. Irenę Mytnik: „Polsko-ukraińskie spotkania onomastyczne” (występowali prof. Svitlana Medvid’ Pakhomova, dr hab. Mariusz Koper, doc. dr Lubov Ostash i in.) czy „Język ukraiński wczoraj i dziś” (dr Natalya Zayika, dr hab. Przemysław Józwikiewicz, prof. Lidiya Hnatyuk i in.).

Katedra Ukrainistyki występuje także jako współorganizator okrągłych stołów, debat poruszających ważne kwestie społeczne czy kulturowe. Wymienię tu m.in. Okrągły stół *One Year after the Outbreak of War in Ukraine*, zainicjowany przez prof. Svitlanę Romaniuk. Prof. Irena Kononenko przeprowadziła debatę „Język ukraiński w świecie”. We współpracy z niemieckim programem „Science at risk” prof. Tetiana Grebeniuk i dr Katarzyna Jakubowska-Krawczyk zorganizowały okrągły stół (2023), „Russo-Ukrainian War in the Mirrors of Literature, Culture, and Science” roundtable, moderator – prof. T. Grebeniuk. W 2024 roku odbył się również okrągły stół „Ukraińska literatura i media” zorganizowany przez dr Katarzynę Jakubowską-Krawczyk.

Podstawą działań dyplomacji naukowej jest prowadzenie współpracy naukowej, która pozwoli na podejmowanie właściwych środków w celu rozwiązywania pojawiających się problemów i wyzwań. Gwarantuje ona stabilność relacji niezależnie od sytuacji społeczno-politycznej, bazuje bowiem na wypracowywanej przez lata wiedzy eksperckiej, która w perspektywie długoterminowej staje się niezbędna. Stąd też niezwykle ważna jest współpraca wszystkich ośrodków ukrainistycznych w świecie, które przykładają dużą wagę do rzetelnych badań.

Katedra Ukrainistyki UW publikuje pięć serii wydawniczych: monograficzna „W kręgu języka, literatury i kultury” Katarzyna Jakubowska-Krawczyk, Lidia Stefanowska, Irena Mytnik, Iryna Kononenko, leksykograficzna „Myśli uczesane” Irena Mytnik, Julia Roguska, Piotr Nagórka, podręcznikowa „Z ukraińskim na ty” Irena Mytnik, Marta Saniewska, seria „Młoda Ukrainistyka” Katarzyna Jakubowska-Krawczyk, Iryna Kononenko, Svitlana Romaniuk.

W ostatnich latach pracownicy Katedry wydali kilkanaście monografii autorских. Wśród nich znalazły się takie jak: Marty Zambrzyckiej, *Narracje maladyczne w ukraińskiej literaturze popularnej. Wybrane przykłady*⁴; Filip Orlik i jego „Diariusz”⁵; Walentyny Sobol, Kamili Brodowskiej, Dawida Bzorka, *Słowo w Duszy, Dusza w Słowie*⁶; Piotra Nagórki *Madeira, Port, Sherry: The Equinox Companion to Fortified Wines*⁷; Ireny Mytnik, *Imiennictwo ziemi chełmskiej w XVI-XVII wieku*⁸;

⁴ M. Zambrzycka, *Narracje maladyczne w ukraińskiej literaturze popularnej. Wybrane przykłady*, Warszawa 2022.

⁵ W. Sobol, *Filip Orlik i jego „Diariusz”*, Warszawa 2021.

⁶ K. Brodowska, D. Bzorek, Walentyna Sobol, *Słowo w Duszy, Dusza w Słowie. Historia „Błękitnego Okrętu. Do 70-lecia Katedry Ukrainistyki”*, Warszawa 2023.

⁷ P. Nagórka, *Madeira, Port, Sherry: The Equinox Companion to Fortified Wines*, Sheffield, UK & Bristol 2021.

⁸ I. Mytnik, *Imiennictwo ziemi chełmskiej w XVI-XVII wieku*, Warszawa 2017.

Iryny Kononenko, *Українська та польська мови: контрастивне дослідження*⁹; Julii Roguskiej, *Michail Czechow. Poszukiwania, inspiracje, eksperymenty*¹⁰; Svitlany Romaniuk, *Український дискурс політичний в latach 2010-2014. Analiza lingwistyczna*¹¹; Katarzyny Jakubowskiej-Krawczyk, *Kształtowanie się tożsamości narodowej a obraz Polaka i Ukraińca w polskiej i ukraińskiej literaturze I połowy XIX wieku*¹²; Walentyny Sobol, *Українське бароко. Тексти і контексти*¹³; Marty Zambrzyckiej, *Sacrum i profanum w prozie Walerija Szewczuka*¹⁴; Anny Kizińskiej, *Ekwiwalencja tekstów prawnych i prawniczych. Polskie i brytyjskie prawo spadkowe*, Warszawa 2015¹⁵.

Bardzo ważnym elementem działalności Katedry jest międzynarodowa współpraca przy tworzeniu wspólnych monografii. Praca nad monografiami ważnymi w kontekście rozwoju ukrainistyki i polsko-ukraińskich stosunków naukowych, uwzględniająca różne perspektywy i szkoły badawcze, pozwala na przygotowanie do druku publikacji mających większy wpływ na szerokie środowisko naukowe i społeczne. Wśród tworzonych wspólnie przez środowisko międzynarodowe tomów w analizowanych pięciu latach wymienić można takie jak: *Ukraińska kultura i literatura wobec przemian społecznych*, pod red. K. Jakubowskiej-Krawczyk, P. Olechowskiej, M. Zambrzyckiej¹⁶; *Мова, культура, література у спектрі сучасних українознавчих досліджень*, pod red. K. Jakubowskiej-Krawczyk, I. Kononenko, S. Romaniuk¹⁷; *Мова в суспільстві: семантика, синтактика, прагматика*, pod red. I. Mytnik, P. Jóźwikiewicza, H. Maciuk¹⁸; *Літературний образ дитинства в часи кризи XX–XXI ст.*, pod red. K. Jakubowskiej-Krawczyk¹⁹; *Мотив choroby w literaturze i kulturze Ukrainy oraz państw obszaru poradzieckiego*, pod red. Marty

⁹ I. Kononenko, *Українська та польська мови: контрастивне дослідження / Język ukraiński i polski: studium kontrastywne*, wyd. 2, Warszawa 2017.

¹⁰ J. Roguska, *Michail Czechow. Poszukiwania, inspiracje, eksperymenty*, Warszawa 2017.

¹¹ S. Romaniuk, *Український дискурс політичний в latach 2010-2014. Analiza lingwistyczna*, Warszawa-Iwano-Frankiwnsk 2016.

¹² K. Jakubowska-Krawczyk, *Kształtowanie się tożsamości narodowej a obraz Polaka i Ukraińca w polskiej i ukraińskiej literaturze I połowy XIX wieku*, Warszawa-Iwano-Frankiwnsk 2015.

¹³ B. Соболев, *Українське бароко. Тексти і контексти*. Praca monograficzna. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2015.

¹⁴ M. Zambrzycka, *Sacrum i profanum w prozie Walerija Szewczuka*, Warszawa-Iwano-Frankiwnsk, 2015.

¹⁵ A. Kizińska, *Ekwiwalencja tekstów prawnych i prawniczych. Polskie i brytyjskie prawo spadkowe*, Warszawa 2015.

¹⁶ *Ukraińska kultura i literatura wobec przemian społecznych*, pod red. K. Jakubowskiej-Krawczyk, P. Olechowskiej, M. Zambrzyckiej, Warszawa 2023.

¹⁷ *Мова, культура, література у спектрі сучасних українознавчих досліджень*, pod red. I. Kononenko, S. Romaniuk, K. Jakubowskiej-Krawczyk, Warszawa 2023.

¹⁸ *Мова в суспільстві: семантика, синтактика, прагматика/ Language in society: semantics, syntax, pragmatics*, pod red. I. Mytnik, P. Jóźwikiewicza, H. Maciuk, Warszawa-Lwów-Wrocław, Siedlce 2022.

¹⁹ *Літературний образ дитинства в часи кризи XX–XXI ст.*, pod red. K. Jakubowskiej-Krawczyk, Warszawa 2021.

Zambrzyckiej²⁰; *Дискурс непростого дитинства*, pod red. Katarzyny Jakubowskiej-Krawczyk²¹; *Українське світове дитинство і молодість*²², pod red. Katarzyny Jakubowskiej-Krawczyk; *Мова, культура, література у спектрі сучасних українознавчих досліджень*, pod red. Katarzyny Jakubowskiej-Krawczyk, I. Kononenko, S. Romaniuk²³; *Мова в суспільстві: семантика, синтактика, прагматика*, pod red. I. Mytnik, H. Maciuk, O. Novikova²⁴.

Innym ważnym aspektem wspierania międzynarodowej przestrzeni dialogu i porozumienia jest tworzenie słowników. Wśród nich należy wymienić: Iryny Kononenko *Wielki polsko-ukraiński słownik frazeologiczny z indeksem*²⁵; *Polsko-wielojęzyczny słownik „falszywych przyjaciół tłumacza”*, pod red. A. Karolczuk, I. Kononenko, M. Majewskiej²⁶; Ireny Mytnik, *Słownik historyczno-etymologiczny antroponimów ziemi chełmskiej XVI-XVII wieku*²⁷.

Ważnym elementem dyplomacji akademickiej jest również potencjał edukacyjny. Uniwersytety są naturalnym miejscem oddziaływania na młodych ludzi wchodzących na rynek pracy i zaczynających kształtować rzeczywistość społeczno-polityczną. Ośrodki ukrainistyczne nie tylko mają do czynienia ze studentami, którzy uczą się na kierunkach prowadzonych przez ich jednostki, ale proces ten zachodzi również w ramach przedmiotów ogólnouniwersyteckich. W tym kontekście ważnym elementem popularyzacji kultury i nauki są przygotowywane przez pracowników podręczniki. Do tej pory powstało ich kilkanaście, a wśród nich: *Українська мова в бізнесі* autorstwa Larysy Kolibaby i Svitlany Romaniuk²⁸, *Розмовляємо про літературу. Підручник із завданнями* Katarzyny Jakubowskiej-Krawczyk, Svitlany Kovpik, Marty Zambrzyckiej²⁹, *Українська культура на щодень. Частина II / Ukrainische kultur fur jeden tag. Teil II* Katarzyny Jakubowskiej-Krawczyk, Oleny Novikovej,

²⁰ *Motywy choroby w literaturze i kulturze Ukrainy oraz państw obszaru poradzieckiego*, pod red. M. Zambrzyckiej, Warszawa 2021.

²¹ *Дискурс непростого дитинства*, pod red. K. Jakubowskiej-Krawczyk, Warszawa 2021.

²² *Українське світове дитинство і молодість*, pod red. K. Jakubowskiej-Krawczyk, Warszawa: UW 2020.

²³ *Мова, культура, література у спектрі сучасних українознавчих досліджень*, red. K. Jakubowska-Krawczyk, I. Kononenko, S. Romaniuk, Warszawa 2020.

²⁴ *Мова в суспільстві: семантика, синтактика, прагматика / Language in society: semantics, syntax, pragmatics*, red. I. Mytnik, H. Maciuk, O. Novikova, Warszawa-Lwów-Monachium, Lublin 2019.

²⁵ *Wielki polsko-ukraiński słownik frazeologiczny z indeksem / Великий польсько-український фразеологічний словник з реєстром*, Warszawa 2023.

²⁶ *Polsko-wielojęzyczny słownik „falszywych przyjaciół tłumacza”*, pod red. A. Karolczuk, I. Kononenko, M. Majewskiej, Warszawa 2022.

²⁷ *Słownik historyczno-etymologiczny antroponimów ziemi chełmskiej XVI-XVII wieku*, e-book, wydanie drugie, poprawione i uzupełnione, Warszawa-Lublin: Wydawnictwo KUL 2022.

²⁸ L. Kolibaba, S. Romaniuk, *Українська мова в бізнесі. Підручник для студентів. Рівень C2*, Warszawa 2023.

²⁹ M. Замбжицька, С. Ковпик, К. Якубовська-Кравчик, *Розмовляємо про літературу. Підручник із завданнями*, Warszawa 2022.

Svitlany Romaniuk³⁰, Marty Zambrzyckiej; *Szkolne rozmówki ukraińsko-polskie. Materiał pomocniczy dla nauczycieli nieznających języka ukraińskiego, którzy pracują z uczniami z Ukrainy*³¹, Katarzyny Jakubowskiej-Krawczyk, Svitlany Romaniuk, Marty Zambrzyckiej; *Українська культура на щодень. Частина I / Ukrainische kultur fur jeden tag. Teil I*, autorstwa Katarzyny Jakubowskiej-Krawczyk, Oleny Novikovej, Svitlany Romaniuk, Marty Zambrzyckiej³²; *Українською про культуру*, Katarzyny Jakubowskiej-Krawczyk, Svitlany Romaniuk, Marty Saniewskiej³³, *Культура і традиції українців: з минулого в сучасність. Підручник із завданнями*, Katarzyny Jakubowskiej-Krawczyk, Svitlany Romaniuk, Marty Zambrzyckiej Warszawa 2018³⁴.

Prowadzeniu dydaktyki towarzyszy także intensywna refleksja naukowa i kształcenie nowej kadry naukowej. Poza prowadzeniem regularnych zajęć akademickich, ze względu na specyfikę kierunku, najczęściej autorskich, pracownicy Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego starają się na różne sposoby przygotować przyszłych absolwentów zarówno do pracy badawczej, jak i w innych dziedzinach życia społecznego.

Od trzech lat w Katedrze organizowane są szkoły zimowe m.in. Ukraina w centrum badań: nowe trendy i wyzwania, Społeczne Wyzwania Współczesnej Humanistyki, czy szkoła współorganizowana przez KU i Uniwersytet Alerty w Kanadzie U2. Studenci ukrainistyki UW mają możliwość brania udziału w wyjazdach studyjnych (np. *Galicja-przestrzeń polsko-ukraińskiego spotkania* do Krakowa), w ostatnim czasie zaś do Budapesztu, a także publikowania swoich badań w serii *Młoda Ukrainistyka* pod redakcją Iryny Kononenko, Svitlany Romaniuk i Katarzyny Jakubowskiej-Krawczyk. Organizowano także cykliczne debaty, okrągłe stoły i rozmaite warsztaty.

Od 2021 roku w Katedrze Ukrainistyki realizowano projekt „Poznaj swoich sąsiadów – bliskich i dalekich. Język i kultura w pigułce” skierowany do szkół podstawowych i średnich w całej Polsce. W projekcie co roku bierze udział kilkaset dzieci i młodzieży w różnym wieku. Podczas organizowanych przez pracowników Katedry Ukrainistyki lekcji poszerzają oni swoją wiedzę o Ukrainie, języku, polsko-ukraińskich związkach kulturowych i in. Zdobywają umiejętności samodziel-

³⁰ M. Замбжицька, О. Новікова, С. Романюк, К. Якубовська-Кравчик, *Українська культура на щодень. Частина II / Ukrainische kultur fur jeden tag. Teil II*, München 2022.

³¹ K. Jakubowska-Krawczyk, Svitlana Romaniuk, Marta Zambrzycka, *Szkolne rozmówki ukraińsko-polskie. Materiał pomocniczy dla nauczycieli nieznających języka ukraińskiego, którzy pracują z uczniami z Ukrainy*, Warszawa CKE 2022, <https://cke.gov.pl/materiały-w-jezyku-ukrainskim/skolne-rozmowki-ukrainsko-polskie/>.

³² M. Замбжицька, О. Новікова, С. Романюк, К. Якубовська-Кравчик, *Українська культура на щодень. Частина I / Ukrainische kultur fur jeden tag. Teil I*, München, Warschau: Ludwig-Maximilians-Universität, Universität Warschau 2021, <https://epub.ub.uni-muenchen.de/77812/>.

³³ С. Романюк, Марта Саневська, К. Якубовська-Кравчик, *Українською про культуру*, Warszawa 2018.

³⁴ M. Замбжицька, С. Романюк, К. Якубовська-Кравчик, *Культура і традиції українців: з минулого в сучасність. Підручник із завданнями*, Warszawa 2018.

nego poszukiwania i pracy ze źródłami dotyczącymi tej tematyki. Przede wszystkim celem projektu jest jednak rozwijanie wrażliwości na odmienności kulturowe. Stąd też na prośbę szkół odbywają się również lekcje w języku angielskim.

Sposób podejmowania działań, ich skuteczność i skala po 24 lutego 2022 roku dobrze pokazały jak mocnym instrumentem *nation branding* mogą być uniwersytety. Już w lutym 2022 roku w Katedrze Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego zostało utworzone Centrum Pomocy Językowej. Wykładowcy, doktoranci, studenci, przyjaciele Katedry wykonali setki tłumaczeń dla uchodźców z Ukrainy, w tym tłumaczenia medyczne, prawne oraz poświadczone.

Pracownicy współpracowali przy tworzeniu materiałów informacyjnych i edukacyjnych dla uchodźców m.in. tekstów wyświetlanych w przestrzeni miejskiej. Współtworzyli program edukacyjny medycznego języka ukraińskiego. Wykonali setki tłumaczeń ustnych w punktach recepcyjnych, placówkach medycznych, szkołach, poradniach psychologicznych, urzędach, miejscach pracy, itd. Opracowane zostały materiały językowe dla polskich nauczycieli, które miały przygotować ich do pracy z ukraińskimi dziećmi.

Pracownicy Katedry Ukrainistyki bardzo aktywnie pracowali na rzecz przybliżania ukraińskiej kultury polskiemu społeczeństwu, organizowali wydarzenia kulturalne (m.in. na pikniku naukowym w Centrum Nauki Kopernik) oraz wystawy. Udzielali także wywiadów dla stacji radiowych i telewizyjnych, m.in.: TVP Kultura, Telewizja Bielsat (Program Mowa na Nowa), Radio dla Ciebie, Program Trzeci Polskiego Radia, Program Drugi Polskiego Radia, Dziennik Gazeta Prawna i in.

W 2023 roku pracownicy Katedry współpracowali w programie finansowanym z Funduszy Europejskich Wiedza Edukacja Rozwój *Trzecia Misja Wydziału Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego*, ucząc uchodźców języka polskiego.

Wymienione przeze mnie programy stanowią jedynie część codziennej pracy zespołu Katedry Ukrainistyki. Analizując je trzeba jednak przyznać, że stanowią one istotny wkład nie tylko w działania z zakresu dyplomacji akademickiej, ale i publicznej. Jak zauważają bowiem teoretycy tych zagadnień, dyplomacja wpływu odnosi się nie tylko do działań prowadzonych poza granicami danego kraju, ale również w jego obrębie. Realizowane w Katedrze Ukrainistyki przedsięwzięcia odnoszą się do obu tych obszarów. Co więcej, dyplomacja naukowa doceniana jest ze względu na swoje oddziaływanie długofalowe, przygotowujące grunt do przemian społecznych. Kształcenie kolejnych pokoleń ukrainistów, pracujących w organizacjach pozarządowych, administracji państwowej, dyplomacji, biznesie i in. z pewnością taką rolę spełnia. Również prowadzone badania w sposób namacalny przekładają się na konkretne działania w sferze publicznej. Myśląc o roli współczesnych ośrodków ukrainistycznych nie można więc pomijać roli *soft power*, którą mogą one spełniać. Szczególnie istotne jest to w uwzględnianiu celów długoterminowych, jakie przecież dyplomacja musi mieć na uwadze.

Silne ośrodki studiów ukrainistycznych są więc ważne nie tylko dla Ukrainy, ale i dla państw, w których działają. Mogą się one stać ważnymi centrami dialogu

pod warunkiem, że obie strony dostrzegą ich siłę i będą skłonne w nie zainwestować. Niestety, w obecnej sytuacji wciąż jest to element często niedoceniany.

LITERATURA / REFERENCES

- 65-lecie Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego, pod red. I. Mytnik, Warszawa, 2018.
- Brodowska K., Bzorek D., Sobol W., *Słowo w Duszy, Dusza w Słowie. Historia „Błękitnego Okrętu. Do 70-lecia Katedry Ukrainistyki”* (we współautorstwie z K. Brodowską, D. Bzorkiem), Warszawa 2023.
- Дискурс непростого дитинства*, red. Jakubowska-Krawczyk K., Warszawa 2021. [*Dyskurs neprostoho dytynstva*, red. Jakubowska-Krawczyk K., Warszawa 2021.]
- Jakubowska-Krawczyk K., *Kształtowanie się tożsamości narodowej a obraz Polaka i Ukraińca w polskiej i ukraińskiej literaturze I połowy XIX wieku*, Warszawa-Iwano-Frankiwnsk 2015.
- Jakubowska-Krawczyk K., Romaniuk S., Zambrzycka M., *Szkolne rozmówki ukraińsko-polskie. Materiał pomocniczy dla nauczycieli nieznających języka ukraińskiego, którzy pracują z uczniami z Ukrainy*, Warszawa CKE 2022, <https://cke.gov.pl/materiały-w-jezyku-ukrainskim/szkolne-rozmowki-ukrainsko-polskie/>, [1.04.2022].
- Kolibaba L., Romaniuk S., *Українська мова в бізнесі. Підручник для студентів. Рівень C2*, Warszawa 2023. [Kolibaba L., Romaniuk S., *Ukrayins'ka mova v biznesi. Pidruchnyk dlya studentiv. Riven' C2*, Warszawa 2023.]
- Kizińska A., *Ekwiwalencja tekstów prawnych i prawniczych. Polskie i brytyjskie prawo spadkowe*, Warszawa 2015.
- Kononenko I., *Українська та польська мови: контрастивне дослідження* wyd. 2, Warszawa 2017. [Kononenko I., *Język ukraiński i polski: studium kontrastywne*, wyd. 2, Warszawa 2017.]
- Літературний образ дитинства в часи кризи XX–XXI ст.*, red. K. Jakubowska-Krawczyk, Warszawa 2021. [*Literaturny obraz dytynstva v chasy kryzy XX–XXI st.*, red. K. Jakubowska-Krawczyk, Warszawa 2021.]
- Motyw choroby w literaturze i kulturze Ukrainy oraz państw obszaru poradzieckiego*, red. M. Zambrzycka, WUW, Warszawa 2021.
- Мова, культура, література у спектрі сучасних українознавчих досліджень*, t.1, red. K. Jakubowska-Krawczyk, I. Kononenko, S. Romaniuk, Warszawa 2020. [*Mova, kul'tura, literatura u spektri suchasnykh ukrayinoznavchykhdoslidzen'*, t.1, red. K. Jakubowska-Krawczyk, I. Kononenko, S. Romaniuk, Warszawa 2020.]
- Мова, культура, література у спектрі сучасних українознавчих досліджень*. T.2 pod. red. K. Jakubowskiej-Krawczyk, I. Kononenko, S. Romaniuk, Warszawa 2023. [*Mova, kul'tura, literatura u spektri suchasnykh ukrayinoznavchykhdoslidzen'*, t.2, red. K. Jakubowska-Krawczyk, I. Kononenko, S. Romaniuk, Warszawa 2023.]
- Мова в суспільстві: семантика, синтактика, прагматика*, red. I. Mytnik, P. Jóźwikiewicz, H. Maciuk, Warszawa-Lwów-Wrocław, Siedlce 2022. [*Language in society: semantics*,

- syntax, pragmatics*, red. I. Mytnik, P. Jóźwikiewicz, H. Maciuk, Warszawa-Lwów-Wrocław, Siedlce 2022.]
- Мова в суспільстві: семантика, синтактика, прагматика*, red. I. Mytnik, H. Maciuk, O. Novikova, Warszawa-Lwów-Monachium, Lublin 2019. [*Language in society: semantics, syntax, pragmatics*, red. I. Mytnik, H. Maciuk, O. Novikova, Warszawa-Lwów-Monachium, Lublin 2019.]
- Mytnik I., *Imiennictwo ziemi chełmskiej w XVI-XVII wieku*, Warszawa 2017.
- Mytnik I., *Słownik historyczno-etymologiczny antroponimów ziemi chełmskiej XVI-XVII wieku*, Warszawa – Lublin: Wydawnictwo KUL 2022.
- Mytnik I., *Jubileusz 65-lecia Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego*, „Studia Ucrainica Varsoviensia” 218(6), s. 17-28.
- Nagórka P., *Madeira, Port, Sherry: The Equinox Companion to Fortified Wines*, Sheffield, UK & Bristol 2021.
- Poliszczuk J., *Reorientacja w ukraińskiej humanistyce* [w:] „Bibliotekarz Podlaski Ogólnopolskie Naukowe Pismo Bibliotekoznawcze i Bibliologiczne”, 30(1), 2015, s. 35-42.
- Polsko-wielojęzyczny słownik „falszywych przyjaciół tłumacza”*, pod red. A. Karolczuk, I. Kononenko, M. Majewskiej, Warszawa 2022.
- Roguska J., *Michail Czechow. Poszukiwania, inspiracje, eksperymenty*, Warszawa 2017.
- Romaniuk S., *Ukraiński dyskurs polityczny w latach 2010-2014. Analiza lingwistyczna*, Warszawa-Iwano-Frankiowski 2016.
- Romaniuk S., *Ukrainistika u Varšavs'komu universiteti – tradiciâ v nogu z sučasnistû* [w:] *Ukrainistika na Sveučilištu u Zagrebu: 20 godina, uporâd. Ž. Čelić, T. Fuderer*, Zagreb 2017, s. 325-332.
- Романюк С., Саневська М., Якубовська-Кравчик К., *Українською про культуру*, Warszawa 2018. [Romaniuk S., Saniewska M., Jakubowska-Krawczyk K., *Ukrayins'koyu pro kul'turu*, Warszawa 2018.]
- Sobol W., *Filip Orlik i jego „Diariusz”*, Warszawa 2021.
- Соболь В., *Українське бароко. Тексти і контексти*, Warszawa 2015. [Sobol W., *Ukrayins'ke baroko. Teksty i konteksty*, Warszawa 2015.]
- Ukraińska kultura i literatura wobec przemian społecznych*, pod red. K. Jakubowskiej-Krawczyk, P. Olechowskiej, M. Zambrzyckiej, Warszawa 2023.
- Ukraińskie światy dzieciństwa i młodości* pod red. Katarzyny Jakubowskiej-Krawczyk, Warszawa: UW 2020.
- Wielki polsko-ukraiński słownik frazeologiczny z indeksem, Warszawa 2023.
- Zambrzycka M., *Narracje maladyczne w ukraińskiej literaturze popularnej*, Warszawa 2022.
- Zambrzycka M., *Sacrum i profanum w prozie Walerija Szewczuka*, Warszawa-Iwano-Frankiowski 2015.
- Zambrzycka M., *Дидактика української мови. Огляд підручників Кафедри україністики Варшавського університету*, [w:] „Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. Драгоманова”, 13-2017, s. 59-62. [Zambrzycka M., *Dydaktyka ukrayins'koyi movy. Ohlyad pidruchnykiv Kafedry ukrayinistyky Varshavs'koho universytetu*,

[w:] „Naukovyy chasopys Natsional'noho pedahohichnoho universytetu im.Drahomana-pova”, 13-2017, s. 59-62.]

Замбжицька М., Новікова О., Романюк С., Якубовська-Кравчик К., *Українська культура на щодень. Частина I / Ukrainische kultur fur jeden tag. Teil I*, München, Warschau: Ludwig-Maximilians-Universität, Universität Warschau 2021, <https://epub.ub.uni-muenchen.de/77812/>. [Zambrzycka M., Novikova O., Romaniuk S., Jakubowska-Krawczyk K., *Ukrayins'ka kul'tura nashchoden'. Chastyna I / Ukrainische kultur fur jeden tag. Teil I*, München, Warschau: Ludwig-Maximilians-Universität, Universität Warschau 2021, <https://epub.ub.uni-muenchen.de/77812/>.]

Замбжицька М., Романюк С., Якубовська-Кравчик К., *Культура і традиції українців: з минулого в сучасність. Підручник із завданнями*, Warszawa 2018. [Zambrzycka M., Novikova O., Romaniuk S., Jakubowska-Krawczyk K., *Kul'tura i tradytsiyi ukrayintsiv: z mynuloho v suchasnist'. Pidruchnyk iz zavdannnyamy*, Warszawa 2018.]

Замбжицька М., Ковпик С., Якубовська-Кравчик К., *Розмовляємо про літературу. Підручник із завданнями*, Warszawa 2022. [Zambrzycka M., Kovpik S., Jakubowska-Krawczyk K., *Rozmovlyayemo proliteraturu. Pidruchnyk iz zavdannnyamy*, Warszawa 2022.]

Замбжицька М., Новікова О., Романюк С., Якубовська-Кравчик К., *Українська культура на щодень. Частина II / Ukrainische kultur fur jeden tag. Teil II*, München 2022. [Zambrzycka M., Novikova O., Romaniuk S., Jakubowska-Krawczyk K., *Ukrayins'ka kul'tura nashchoden'. Chastyna II / Ukrainische kultur fur jeden tag. Teil II*, München 2022.]